

Utica j PCOS na endometri j

Pišu: mr.sc. Ivo Trogrlić i Dragan Trogrlić

Firma „ Dren „ DOO Žepče

tel/fax: 00387-(0)32-881-774, Mob: 00387-61-461-517

Endometri j je unutarnji sloj maternice, a rak endometri ja je danas najčešći ginekološki karcinom kod žena.Što je još gore, pojavnost ovog karcinoma je u stalnom porastu. Žene koje imaju sindrom policističnih jajnika (PCOS) i uz to su gojazne pet puta češće oboljevaju od ovog oblika raka. Povišen LH (luteinizirajući hormon) takođe je faktor rizika, a često je njegova visoka razina prisutna kod osoba sa PCOS. Šećerna bolest i neplodnost, koji često idu uz PCOS, takođe povećavaju rizik za nastanak karcinoma endometri ja. Poremećena funkcija jajnika u PCOS ima za posljedicu izloženost endometri ja visokoj razini estrogena. To je posebno opasno ako je endometri j izložen visokoj dozi estrogena kroz duže vrijeme. U ovom članku ćemo govoriti o promjenama na endometri ju koje u većoj ili manjoj mjeri mogu dovesti do pojave zloćudnih tumora.

Hiperplazija endometri ja

Sa tačke gledišta ovisnosti raka o estrogenima, karcinomi endometri ja dijele se na hormonski ovisne i hormonski neovisne. Hormonski ovisan rak endometri ja se razvija iz endometrijske hiperplazije. Hiperplazije, u širem smislu označavaju povećanje broja tkivnih stanica ili organa. U slučaju hiperplazije endometri ja radi se o povećanju broja stanica (ćelija) endometri ja. Hormonski ovisan rak endometri ja koji se razvija iz endometrijskih hiperplazija najčešće se javlja kod žena starosti između 50. i 65. godine života. Hormonski ovisni karcinomi su uglavnom dobro diferencirani, imaju jako dobru prognozu i visok procenat izliječenja. Hiperplazije endometri ja najčešće nastaju zbog produženog djelovanja estrogena, a bez odgovarajućeg prisustva progesterona koji djeluje kao korektor estrogena i ublažava posljedice njegovog djelovanja. Usljed pojačanog djelovanja estrogena sluznica maternice nepravilno raste i na njoj se uočavaju zadebljanja. Hiperplazije endometri ja su heterogena grupa oboljenja i dijele se na:

- jednostavne hiperplazije (bez atipičnih stanica)
- složene (kompleksne) hiperplazije (bez atipičnih stanica)
- atipična jednostavna hiperplazija
- atipična složena hiperplazija

Razlika između pojedinih oblika hiperplazija je vrlo bitna zbog njihovog različitog malignog potencijala (mogućnost prelaska u rak) i odgovoran liječnik prilikom postavljanja dijagnoze hiperplazije endometri ja mora ustanoviti i o kojoj vrsti hiperplaziji se radi. Atipične stanice (ćelije) se od normalnih stanica endometri ja razlikuju po obliku i veličini, a od genetskih poremećaja kod ovih stanica je prisutan poremećaj sazrijevanja i razmnožavanja. Prisustvo atipičnih stanica u hiperplaziji endometri ja povećava maligni potencijal te hiperplazije i to tim više što je veći broj ovih atipičnih stanica. Osim toga jednostavne hiperplazije sa ili bez atipičnih stanica imaju niži maligni potencijale od složenih. Jednostavne hiperplazije endometri ja bez atipičnih

stanica imaju nizak maligni potencijal i on iznosi oko 1,5% , što znači da će se od 200 žena sa jednostavnom hiperplazijom endometrija bez atipičnih stanica, kod njih tri razviti rak endometrija. Maligni potencijal složene (kompleksne) hiperplazije bez atipičnih stanica iznosi 10% i ova hiperplazija se smatra prekanceroznom. Kod ove hiperplazije često je prisutno umnožavanje stanica žljezdanog epitela sa prisustvom polipa, što vodi značajnim promjenama strukture sluznice maternice.

Kod jednostavnih hiperplazija sa atipičnim stanicama nema značajnijih promjena strukture sluznice maternice niti umnožavanja žljezdanog tkiva, a pod mikroskopom se vide atipične stanice sa poremećenom strukturom jezgre stanica endometrija. Kod oko 8% žena sa ovim oblikom hiperplazije endometrija razvit će se karcinom. Najteži oblik endometrijske hiperplazije je složena atipična hiperplazija. Karakteriše je značajno umnožavanje žljezdanog tkiva endometrija. Ponekad je teško razlikovati ovu hiperplaziju od početnog karcinoma endometrija, i teže oblike složene atipične hiperplazije liječnici često označavaju kao početni stadij karcinoma endometrija (Ca in situ). Maligni potencijal složenih atipičnih hiperplazija je oko 50%, što znači da svaka druga žena sa ovom hiperplazijom oboli od raka endometrija.

Kiretaža endometrija

Najvažniji znak koji ukazuje na moguće prisustvo hiperplazije endometrija je nepravilno i produženo krvarenje. Međutim ovo je simptom i drugih ginekoloških bolesti, pa je u slučaju prisustva ovog simptoma najbolje uraditi liječnički pregled da se utvrdi o čemu se radi. Ako se dijagnosticira hiperplazija endometrija, utvrđuje se o kom se tipu radi i zatim pristupa liječenju. Kod jednostavnih hiperplazija obično se radi kiretaža. To je jednostavan kirurški zahvat koji se sastoji u struganju endometrija posebnim instrumentom koji se zove kiret. Ovaj zahvat se obavlja pod lokalnom anestezijom. Kiretaža nije samo način liječenja, nego se ovim zahvatom uzima tkivo endometrija za dodatne analize. Ukoliko se laboratorijskim nalazom utvrdi visoka razina estrogena, onda se daje i hormonska terapija koja se sastoji u uzimanju progesterona koji će umanjiti prejak djelovanje estrogena. Hormonska terapija se preporučuje i kod složene hiperplazije bez atipičnih stanica, koje se ponavlja ako rezultati nisu zadovoljavajući. Sve to uz stalno praćenje stanja endometrija. Kod žena u postmenopauzi kod kojih hormonska terapija nije dala rezultate preporučuje se histerektomija, odnosno kirurško odstranjenje maternice. Kod složenih atipičnih hiperplazija, zbog visokog malignog potencijala, gotovo redovito se preporučuje histerektomiji. Kod žena koje nisu rađale ili žele imati potomstvo liječenje se provodi visokim dozama hormona, uz česte kontrole.

Od biljnih preparata koji pomažu zaštititi endometrija i liječenju hiperplazija, autori ovog teksta preporučuju biljne pripravke koje sami proizvode i koji dosta uspješno pomažu liječenju promjena koje nastaju na endometriju, a koje su posljedica narušenog hormonskog statusa. Opis njihovog djelovanja možete pročitati u tekstu o biljnim preparatima za neplodnost i ženske bolesti, koji je u sklopu ove web stranice.